

Creació, expressar i viure, tres verbs indestriables per a Subirachs. Des de ben petit no ha parat de donar forma a les idees i durant anys l'escultura ha sigut la seva raó de ser. La pintura és ara la seva companya de viatge.

JOSEP MARIA SUBIRACHS

“Sense crear no podria viure”

Text **Txell Vallespí** Fotos **M. Àngels Torres**

Després de dedicar gairebé 20 anys a la façana de la Passió de la Sagrada Família, i alhora fer nombrosos encàrrecs i creacions dins i fora de Catalunya, Subirachs està disposat a valdre's del pinzell i l'acrílic per fer una obra tan interessant i prolífica com li sigui possible. Diu que sense crear no podria viure perquè l'art és la seva manera d'expressar-se i existir. Als 78 anys i amb una llarga trajectòria escultòrica, Subirachs es reinventa com a pintor, una disciplina menys dura físicament però igual o més estimulant que l'art d'esculpir i modelar.

Entrem al seu taller i hi ha escultures, pintures i també gravats. Com es defineix Josep Maria Subirachs?

Sobretot com a artista plàstic. Totes les arts que tenen com a fonament el dibuix em són molt properes. Hauria pogut ser arquitecte, modista, grafista... tot allò que té per base el dibuix. Evidentment, sóc conegut com a escultor. He dedicat la meua obra, fonamentalment, a l'escultura; però arran de l'esforç

L'art actual tendeix a ser buit de contingut. Jo vull que les meves obres expliquin coses

físic que implica i que estie una mica tocadet he canviat a la pintura. Em sembla que serà la meua professió definitiva.

És a dir que neix un nou Subirachs...

Això mateix. Nou en quant a la forma, a l'epidermis, a la tècnica. En el profund és el mateix perquè la meua obra està carregada de simbologia i de lectures amagades. En la pintura aquests elements hi són igualment i potser encara més perquè és un art més metafísic, tot aparença. L'escultura és més real. En ella tot és més materialment real... M'agradaria treballar fins a l'últim moment en aquesta nova tècnica. I si la meua labor no fos comparable a la que he fet en l'àmbit de l'escultura perquè no hi ha temps material de fer una obra tan extensa, m'agradaria que fos apreciada com una obra interessant.

Després de tants anys a la Sagrada Família la pintura li serveix per descansar?

Necessito treballar perquè si no em deprimiria molt. Necessito expressar-me. En la pintura he trobat un

→

→

mitjà menys fatigós de fer-ho. Per això crec que la meua faceta escultòrica ha acabat i comença un nou període amb la pintura.

Fa pintura i hi barreja l'escultura i l'arquitectura. Aquesta nova tècnica li ha donat l'oportunitat d'esculpir de manera diferent i endinsar-se més en el món arquitectònic?

M'ha permès fer coses diferents, coses que serien impossibles en escultura. I amb això no vull dir que renunciï a ser l'autor de les meves obres escultòriques. Quant a l'execució, l'escultura és tan dura que m'ha agradat canviar per fer-ho més fàcil... físicament, vull dir... no creativament o espiritualment. L'escultura i la pintura són igualment complicades, però la pintura és menys dura a nivell físic.

M'han dit que l'acrílic el diverteix molt. Què té d'especial aquesta tècnica?

No només em diverteix sinó que em permet treballar amb molta rapidesa. És una pintura que dona una gran solidesa i que s'asseca molt de pressa. Amb

Allò que em motiva és explicar d'una manera nova que estem en un món dual, que tot existeix gràcies a la complementarietat

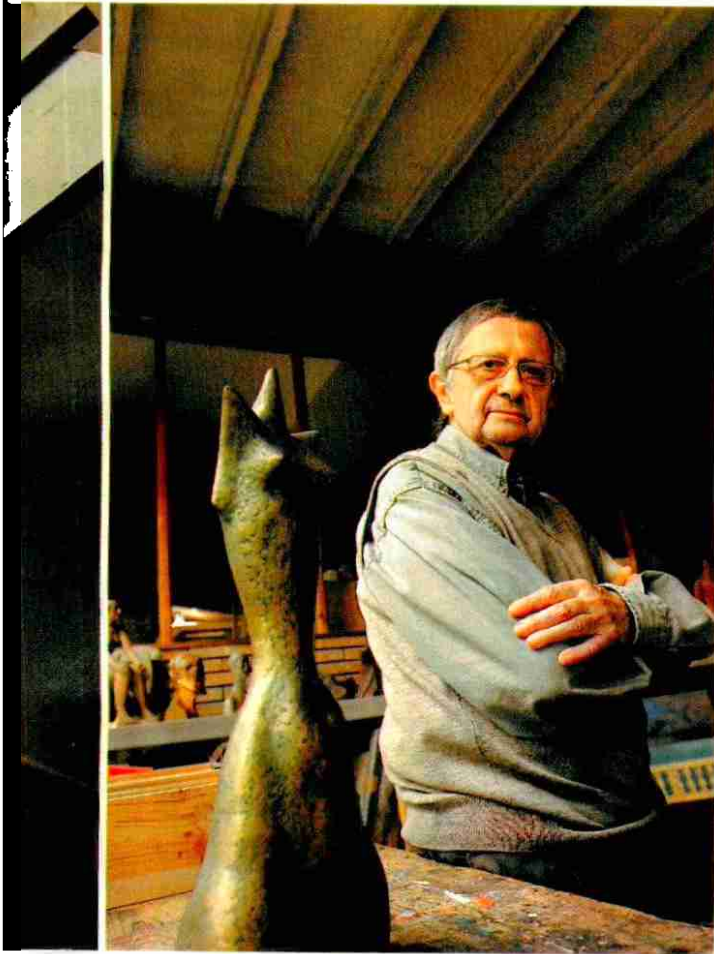
l'oli no hauria pogut fer la darrera exposició a la Sala Artur Ramon de Barcelona, que és la recopilació d'un any de feina.

Aquesta rapidesa no deu deixar gaire marge a errors...

La meua obra és molt exacta i no permet dubtes. L'acrílic s'adiu amb aquesta precisió que requereix la meua obra.

Quina és la font d'inspiració de Josep Maria Subirachs escultor i pintor?

Creo que la vida existeix perquè hi ha elements complementaris, perquè hi ha homes i dones, perquè estem entre l'espai i el temps. Existim perquè estem entre la vida i la mort. Aquesta dualitat és el gran tema de la meua obra i en pintura potser encara serà més profunda perquè les possibilitats de crear un llenguatge més poètic, més metafòric i més simbòlic són més grans. Allò que em motiva és explicar d'una manera nova que estem en un món dual, que tot existeix gràcies a la complementarietat.

La seva obra està marcada per un llenguatge ple de símbols, de metàfores amb fons filosòfic i amb un fort rerefons cultural. El fet de remetre's a la mitologia grega i egípcia, o a la tradició judeocristiana vol dir que en l'art està tot inventat?

Sempre hi ha una part d'innovació, de creativitat, que fa que una obra sigui art. Si no seria simplement una repetició. Tot i això, sempre hi ha un punt de redició, en el sentit que s'expressen coses ja dites, ja transmises, en un llenguatge i amb una forma diferents. En la meua obra hi ha elements creatius que fan que sigui nova, però també idees que vénen de lluny. Es tracta, llavors, d'abordar allò que ja s'ha explicat des d'un altre punt de vista.

La imatge del laberint que apareix en pintures com *Inici del Laberint* o *Dèdal* és una metàfora de la nostra societat?

És una imatge, un símbol de la terra. Els homes estem presoners al laberint i a la terra.

En bona part dels seus acrílics i de nombroses

La meua obra és molt exacta i no permet dubtes. L'acrílic s'adiu amb aquesta precisió que requereix la meua obra

creacions escultòriques es val del cos de la dona. Per què aquesta repetició de la figura femenina?
Des de la meua posició d'home, la dona és un referent imprescindible. Potser si fos dona els personatges serien masculins. Jugo sempre amb elements contraposats...

Fins a quin punt és imprescindible el domini del dibuix per a un artista?

En el camp de la plàstica és difícil fer creativitat sense aquest domini perquè l'artista plàstic necessita copiar allò que té dins el cap i no allò que té a l'exterior. Per tal de *copiar* la idea interna necessita dibuixar. Com més se sap dibuixar més exacta pot ser aquesta interpretació.

El noucentista Enric Casanovas, un dels seus mestres, el va orientar cap a l'equilibri, la proporcionalitat i la claredat. Són conceptes relacionats amb la idea de perfecció.... Creu que existeix?

La perfecció total no existeix, tot i que hi ha una manera, un estil, que tendeix a buscar-la. És un dels in-
→

→ tents del món en què es basa el racionalisme, el clasicisme, el noucentisme.

Com busca la perfecció?

Intentant saber dibuixar cada vegada més per tal de passar la idea a la matèria. Un cop s'ha plasmat a la matèria, l'espectador la pot llegir i es pot comunicar amb l'artista. Si la idea no es passa a la matèria és impossible saber que vol transmetre o explicar l'artista. Aquest intent d'acostar-se a la comunicació amb l'espectador és el meu intent cap a la perfecció.

Vol despertar sentiments en qui la contempla...

Això mateix. Crec que l'art actual tendeix molt a ser un art buit de contingut. Jo vull que les meves obres expliquin coses. No entenc que es faci una obra pictòrica o escultòrica, de la tècnica que sigui, sense que hi hagi un contingut, un missatge, una idea per explicar. L'artista ideal potser seria el filòsof que expressa les seves idees a través de les formes.

Les seves obres han generat múltiples reacci-

No hi ha unes hores de feina i unes hores de no feina. Constantment s'està fent l'obra i, per tant, la vida de l'artista i la vida laboral del creador són el mateix

ons i li han valgut lloances i també crítiques ben dures. Què en pensa dels seus detractors?

Els ho agraeixo perquè en el fons és una manera de demostrar que la meua obra és nova, és creativa i, per tant, discutible. Si no fos creativa ningú no en diria res... La primera escultura abstracta que es va col·locar als carrers de Barcelona va ser meua i va despertar una gran reacció. La discussió i la polèmica són habituals en mi. Em trobaria una mica indefens si no hi hagués aquesta oposició.

Les crítiques també van ser fortes quan va començar a treballar a la Sagrada Família. Els anys li han donat la raó, s'ha sentit més comprès?

La gent s'ha quedat parada en veure que s'ha fet un esforç tan gran. És una obra tan gegantina que encara que sigui per admiració a un gran treballador, com sóc jo, al final ha despertat una certa simpatia.

Reconeixements a banda, creu que a Catalunya se l'ha distingit prou? Se li ha fet justícia?

Sí. En certa manera, com a escultor he obtingut una

gran popularitat. No és habitual que un escultor sigui conegut pel poble i a mi m'ha passat i em passa. La gent em coneix i em té una estima. Més que els premis, allò que més aprecio és el fet que la gent valori la meua obra.

Fa prop de vint anys li van encarregar que esculpís la façana de la Passió. Ara, amb la feina feta, és hora de fer balanç. Què li ha comportat treballar tant temps a la Sagrada Família?

Força maldecaps. I alhora, fer una obra que pel seu volum i el seu contingut m'ha permès demostrar que l'obra d'art ha de ser una espècie de narració. La façana de la Passió és com una mena de novel·la o de pel·lícula on s'expliquen coses. No només aquelles que es veuen a primera línia, sinó d'altres amagades darrera formes més hermètiques.

Qui ha aportat més a qui? La Sagrada Família a Subirachs o viceversa?

He admirat sempre la Sagrada Família i he pensat sempre que Gaudí ha estat un dels grans creadors

NOM

JOSEP MARIA
SUBIRACHS

DATA DE NAIXEMENT

11/3/1927 "NOU
MESOS EXACTES
DESPRÉS DE LA
MORT D'ANTONI
GAUDÍ"

LLOC

BARCELONA

PRINCIPAL

ACTIVITAT

ESCULTURA

TRENCANT

MOTLLES

CREA LA
PRIMERA OBRA
ABSTRACTA QUE
S'INSTALLA A LA
VIA PÚBLICA
JARDINS
MUNDET DE
BARCELONA
(1957)

LA CREACIÓ MÉS GRAN I

CONEGUDA

FAÇANA DE LA
PASSIÓ DE LA
SAGRADA
FAMÍLIA

LA FACETA MÉS INNOVADORA

PINTURA AMB
ACRÍLIC

DEFECTE

"LA IMPACIÈNCIA
SÓC MOLT
IMPACIENT I AIXÒ
A VEGADES
M'ENTRISTEIX

QUALITAT

"MIRANT LA
MEVA OBRA ES
POT FER LA MEVA
BIOGRAFIA"

GUARDONS

CREU SANT
JORDI DE LA
GENERALITAT,
MEDALLA D'OR
AL MÉRIT DE LES
BELLES ARTS
DEL MINISTERI
D'EDUCACIÓ I
CULTURA ENTRE
D'ALTRES.

del nostre país, potser només comparable a Ramon Llull. És ell qui m'ha aportat més a mi.

Hi ha una anècdota que el relaciona directament amb Gaudí....

És una anècdota que explicava abans amb una certa ironia i, ara, amb un cert realisme. Vaig néixer nou mesos després de la mort de Gaudí i quan dic nou mesos vull dir nou mesos exactes. No és una invenció meua. Això que primer ho feia servir com una manera divertida de situar la meua data de naixement, ha sigut una mica simbòlic tenint en compte que he acabat treballant a la Sagrada Família.

Abans d'acceptar l'encàrrec de la façana de la Passió va posar dues condicions: viure al temple i fer una aportació personal i diferenciada de l'estil de Gaudí. Ha treballat amb llibertat?

Amb tanta llibertat que l'únic responsable dels defectes que hi pugui haver-hi sóc jo. Una llicència que m'he permès en la narració és que un dels apòstols és Gaudí. Vaig pensar que era un bon agraïment a la seva gran creativitat. A més, sempre m'ha agradat viure allà on treballa perquè en el fons la feina d'un artista forma part de la pròpia vida. No hi ha unes hores de feina i unes hores de no feina. Constantment s'està fent l'obra i, per tant, la vida de l'artista i la vida laboral del creador són el mateix.

El fet de ser agnòstic, però culturalment cristià -com vostè es defineix- ¿l'ha ajudat a relatar els darrers dies de la vida de Jesucrist?

Crec que sí. Vaig acceptar l'encàrrec, sobretot, perquè havia de representar els últims moments de la vida d'un home revolucionari, Jesucrist. Un tema carregat d'humanisme.

Parlant de la pervivència al llarg del temps... treballar a la Sagrada Família és un passaport a la immortalitat artística?

Crec que allò que farà despertar interès en la meua creació és que forma part d'una de les obres més importants d'Antoni Gaudí. L'intent d'acabar la façana de ponent del temple que va deixar inacabat potser farà que hi hagi interès a conservar i admirar la meua obra.

Per acabar, quins projectes té Josep Maria Subirachs? Farà alguna exposició?

Ara treballa per poder alimentar d'obres un Espai Subirachs, que s'està gestant al carrer Princesa de Barcelona, molt a la vora del Museu Picasso, amb el patrocini de Caixa Penedès. Serà un espai on es podrà veure la meua obra amb els darrers moments dedicats a la pintura. El projecte està començant, però una mica endarrerit. **O**